

**УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ
РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

**За редакцією
доктора економічних наук,
професора В. В. Прохорової**

Українська інженерно-педагогічна академія

**УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ
ЕКОНОМІКИ:**

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Колективна монографія

За редакцією

доктора економічних наук,

професора В. В. Прохорової

....	5
но-	
....	7
ння	
....	7
юго	
...	15
....	23
ння	
....	30
но-	
...	44
а в	
...	53
іної	
....	53
ння	
но-	
....	61
...	70
ням	
..	78
ння	
..	85
сть	
..	94
для	
..	99
гку	
..	108
віті	
...	108
вах	
..	114
ням	
..	122
їну	
..	128
Ф.,	
...	136

Рекомендоване до видання рішенням вченої ради
Української інженерно-педагогічної академії
(Протокол № 7 від 27.02.2018)

Рецензенти:

Дикань В. Л. - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом, Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків

Кирич Н. Б. - д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту у виробничій сфері, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, м. Тернопіль

Рудченко О. Ю. - д.е.н., професор, професор кафедри статистики, Київський національний університет імені Вадима Гетьмана, заступник директора з наукових питань інституту системних статистичних досліджень

У66   Управління стійким розвитком економіки: теоретичні і практичні аспекти : колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Прохорова В.В. – Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2018. - с 316.

ISBN 978-617-7377-86-2.

В колективній монографії розглядаються сучасні теоретичні та практичні аспекти управління розвитком економіки: проблеми інноваційно-інвестиційного забезпечення стійкого розвитку економічних систем різного рівня, процеси трансформації та інтеграції, проблеми сучасного вітчизняного підприємництва, питання адаптації сучасних методів та інструментів забезпечення стійкого розвитку економіки.

Колективна монографія розрахована на фахівців, науковців, викладачів, аспірантів та студентів економічних спеціальностей.

Опубліковані матеріали відображають власну думку авторів, яка може не збігатися з позицією редакції та носити дискусійний характер. За зміст матеріалів відповідність несуть автори.

УДК 330

© Прохорова В. В., 2018.
© Українська інженерно-педагогічна академія, 2018.
© Видавець Іванченко І. С., 2018.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1 Сучасні проблеми та перспективи розвитку соціально-орієнтованої економіки	7
1.1. Соціально-психологічні інструменти формування та використання систем стрес-менеджменту на підприємствах Гончар М. Ф.	7
1.2. Екологічні та економічні аспекти реалізації концепції сталого розвитку економіки України в умовах глобалізації бізнесу Мних О. Б. ...	15
1.3. Моделі безпеки розвитку соціально-економічних систем Мушнікова С. А.	23
1.4. Структурно-функціональне моделювання процесу управління фінансовою стійкістю банківської установи Ус Ю. В.	30
1.5. Тенденції розвитку сучасного суспільства в умовах соціально-орієнтованої ринкової економіки Чобіток В. І.	44
РОЗДІЛ 2 Актуалізація проблем стійкого розвитку підприємництва в умовах інтеграційно-трансформаційних процесів	53
2.1. Економічна стійкість підприємництва в умовах трансформаційної економіки Ареф'єв С. О.	53
2.2. Управлінські інновації як форма адаптації системи управління підприємствами готельно-ресторанного господарства до соціально-економічних перетворень Давидова О. Ю.	61
2.3. Доверие в системе социальной безопасности предприятия Лугова В. М., Мартіянова М. П.	70
2.4. Методичний підхід до стратегічного управління формуванням інтегрованих бізнес-структур Мяжгих І. М.	78
2.5. Дослідження інтеграційних процесів як складової формування економічної безпеки світлотехнічних підприємств Потюк В. М.	85
2.6. Конкурентоспроможність підприємств індустрії туризму та якість туристичної послуги Проценко В. М.	94
2.7. Сучасні можливості залучення фінансового забезпечення для розвитку суб'єктів господарювання в Україні Стефанишин О. Б.	99
РОЗДІЛ 3 Інноваційно-інвестиційне забезпечення стійкого розвитку економіки: макро-, мезо-, мікро- рівень	108
3.1. Адаптивне управління інноваційними перетвореннями в освіті Гасвський А. М.	108
3.2. Криптовалюти як загроза банківській безпеці України в умовах розвитку цифрової економіки Гладких Д. М.	114
3.3. Технологічне оновлення підприємств авіаційної галузі з урахуванням загальних тенденцій інноваційного розвитку Гордєєв А. С.	122
3.4. Сучасний стан та проблеми іноземного інвестування в Україну Опіщенко М. Л., Дутченко О. О.	128
3.5. Управління реінжинірингом виробничих підприємств Чумак Л. Ф., Литвищенко М. О.	136

РОЗДІЛ 4 Стратегії та механізми управління стійким розвитком економіки	
4.1. Формування механізму адаптивного управління вітчизняними підприємствами <i>Дем'яненко Т. І.</i>	147
4.2. Стратегічне управління інноваційним розвитком в умовах соціально орієнтованої економіки <i>Карлова О. А.</i>	147
4.3. Узагальнені види принципів та методів управління стійким розвитком підприємницької діяльності <i>Коритченко О. Л.</i>	154
4.4. Теоретико-методичне підґрунтя формування конкурентного статусу підприємств машинобудування: ресурсно-діяльнісне забезпечення <i>Кузьмишчук Н. В., Куценко Т. М., Терованесова О. Ю.</i>	165
4.5. Контролінг в антикризовому управлінні <i>Пілецька С. Т.</i>	172
4.6. Управління ризиками підприємств як стратегічна система заходів адаптаційного характеру <i>Прохорова В. В.</i>	181
4.7. Формування стратегії енергозбереження підприємства <i>Селезньова Г. О.</i>	188
4.8. Контекстний підхід до формування чинників антикризового управління підприємством <i>Яремко А. Д.</i>	196
РОЗДІЛ 5 Практичні аспекти адаптації сучасних методів та інструментів забезпечення стійкого розвитку економіки	205
5.1. Теоретичні засади формування механізму стимулювання персоналу до здійснення організаційних змін <i>Амосов О. Ю., Гавкалова Н. Л., Матюшенко Ю. В.</i>	216
5.2. Адаптивне управління змінами підприємства <i>Ареф'єва О. В.</i>	216
5.3. Визначення ефективності менеджменту персоналу на промислових підприємствах <i>Бабарицький О. В.</i>	223
5.4. Особенности управління оборотним капиталом промислових підприємств <i>Божанова Е. В.</i>	231
5.5. Адаптивні методи управлінської діяльності керівників професійно-технічних навчальних закладів <i>Єльнікова Г. В.</i>	238
5.6. Вплив онлайн-репутації підприємства на ефективність його функціонування <i>Золенко А. С.</i>	247
5.7. Систематизація практичних рекомендацій щодо пошуку моделей оцінки, контролю та ефективного управління ризиками для забезпечення протидії легалізації «брудних коштів» <i>Колодізєв О. М., Плескун І. В.</i>	258
5.8. Управління фінансово-економічною діяльністю підприємств в аспекті адаптивно-реноваційних змін <i>Лях І. О.</i>	264
5.9. Науково-методичне забезпечення моделювання процесу проведення фінансової діагностики підприємства <i>Соколова Л. В., Колісник О. В., Верясова Г. М., Соколов О. Є.</i>	278
5.10. Вдосконалення стандартів управління промисловим підприємством в умовах кризи <i>Фролова З. В.</i>	286
5.11. Сучасні аспекти застосування системи управління ризиками у сфері державної митної справи <i>Янушкевич Д. А., Афанасьєва В. А.</i>	294
	304

ПЕРЕДМОВА

Однією з глобальних проблем сучасності є загострювання незбалансованості росту першочергових потреб людства та рівнем їх задоволення. Це призводить до того, що у світовому економічному устрою відбуваються значні перебудови та виникає потреба переходу до соціально орієнтованої економіки не тільки в окремих країнах, а у глобальному масштабі. Такі зміни тісно пов'язані з прийняттям до реалізації концепції сталого розвитку. Концепція сталого розвитку охоплює всі сторони існування людини, у тому числі й економічну діяльність, базовою ланкою якої є суб'єкт господарювання. Наскільки вдасться суб'єкту господарювання забезпечити свій стійкий розвиток в умовах соціально орієнтованої економіки та свою конкурентоспроможність, настільки буде сильною економіка країни та виконана вимога подолання бідності в суспільстві, що є пріоритетним завданням сучасності.

Стійкий розвиток пов'язується зі змінами, які потрібні в соціальної, екологічної й, безумовно, економічної сферах різного рівня.

Розвиток економічної моделі України повинен враховувати сучасні світові досягнення, спиратися на сучасні теоретичні розробки та практичні впровадження інновацій в господарську діяльність. Необхідність глибоких і широкомасштабних змін в діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, пов'язані як з науково-технічним прогресом, так і з системними перетвореннями в системи їх управління. Саме тому виникає необхідність зосередження особливої уваги на проблеми управління стійким розвитком суб'єкту господарювання. У зв'язку із цим, розвиток теорії і практики підвищення стійкості розвитку суб'єкту господарювання набуває в даний час не тільки теоретичного, але й винятково важливого практичного значення.

Саме сприяння вирішення виникаючих проблем на шляху досягнення стійкого розвитку і присвячена дана колективна монографія, автори якої пропонують теоретичні та практичні підходи щодо актуалізації проблем

5.9 НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

СОКОЛОВА Л.В.

*д.е.н., професор, Харківський національний університет радіоелектроніки,
м. Харків,*

КОЛІСНИК О.В.

*к.е.н., доцент, Харківський національний університет радіоелектроніки,
м. Харків,*

ВЕРЯСОВА Г.М.

*старший викладач, Харківський національний університет радіоелектроніки,
м. Харків,*

СОКОЛОВ О.Є.

*здобувач, начальник 4 Київського управління департаменту
ПАТ «УкрСиббанк» BNP Paribas Group, м. Київ*

Пріоритетним завданням, що стоїть перед економікою України, є її піднесення на якісно вищий рівень розвитку, що потребує осучаснення системи управління підприємством з урахуванням впливу зовнішнього оточення.

У теперішній час промислові підприємства – суб'єкти підприємницької діяльності функціонують в умовах VUCA-світу: нестабільного (volatile), невизначеного (uncertain), складного (complex), неоднозначного (ambiguous) сучасного світу. Ринкові реформи в Україні можуть дати позитивний результат, якщо підприємства будуть діяти відповідно до вимог ринку, своєчасно пристосовуючись до викликів VUCA-світу.

Це вимагає принципових змін в управлінні ринковою діяльністю товаровиробників, в основі яких лежить адаптація. Актуальність проблеми забезпечення процесу адаптації промислових підприємств до стохастичних змін зовнішнього оточення безперечна, бо підтримка високого рівня конкурентоспроможності кожного товаровиробника – основного критерію успішної адаптації, є питанням національної безпеки [1].

Надзвичайно складний процес функціонування промислових підприємств у сучасних умовах господарювання обумовлює необхідність розробки цілісного механізму організаційно-економічного забезпечення їх адаптації з метою виживання та сталого розвитку у перспективі, одним із складових елементів якого є фінансова діагностика.

Ефективність функціонування промислових підприємств, швидкість їх адаптації залежить від їх фінансової стійкості на ринках збуту, тому питання оцінювання поточного і перспективного фінансового стану кожного з них у

мінливих, невизначених умовах бізнес-середовища, оцінка кількісних і якісних змін, визначення основних тенденцій цих змін набувають першорядного значення, що зумовлює важливість проведення фінансової діагностики.

Головною метою проведення процедури фінансової діагностики промислового підприємства на думку багатьох економістів, а саме Вагнера І.М., Воронко О.С., Загорної Т.О., Ларки М.І., Г. О. Лісовські Г.О., Сороківської М.В., Тарасенка Н.В., Юсиповича О.І. [2-6], є отримання ряду ключових показників, що характеризують ефективність фінансової і комерційної діяльності підприємств. Проведені в останні роки дослідження вчених в сфері фінансового управління в основному були присвячені окремим напрямкам діагностики фінансового стану промислових підприємств за даними їх статистичної звітності [7-9]. Потрібно відмітити, що питання моделювання процесу фінансової діагностики підприємства також були у сфері уваги окремих вчених [10-12], однак розробка науково-методичного забезпечення моделювання проведення фінансової діагностики промислового підприємства на принципах системного підходу потребує подальших досліджень, що й обумовлює актуальність теми роботи.

Метою даної роботи є розробка науково-методичного забезпечення моделювання проведення фінансової діагностики промислового підприємства, що включає вибір напрямів дослідження, алгоритмізацію процесу проведення фінансової діагностики підприємства, розробку математичного забезпечення фінансової діагностики, експериментальну апробацію моделей на фактологічній базі реального промислового підприємства, аналіз та діагностику отриманих результатів, визначення перспектив проведення подальших досліджень за цим напрямком.

Відповідно до встановленої мети роботи розроблено теоретичну платформу проведення дослідження за напрямком «науково-методичне забезпечення моделювання проведення фінансової діагностики підприємства», яку наведено на рис. 1. Теоретична платформа (базис) представляє собою сукупність основних елементів, які відображають взаємозв'язок та структуру базових для даної роботи понять, що дозволяє розширити інформаційне поле проведення досліджень. Виходячи з того, що фінансова діагностика призначена оцінити фінансовий стан підприємства з точки зору можливостей вирішення проблем, що постають перед ним, доцільними для функціонуючого підприємства напрямками проведення процедури фінансової діагностики, на нашу думку, доцільно обрати такі, як: аналіз динаміки структури балансу підприємства; діагностика фінансового стану за показниками Бівера; експрес-діагностика фінансового стану підприємства (прогноз ризику банкрутства) за R-моделлю; виявлення ознак прихованого банкрутства; виявлення ознак доведення до банкрутства; аналіз отриманих результатів фінансової діагностики; за необхідністю прийняття рішення щодо розробки заходів, направлених на поліпшення фінансового стану підприємства, та їх реалізація.

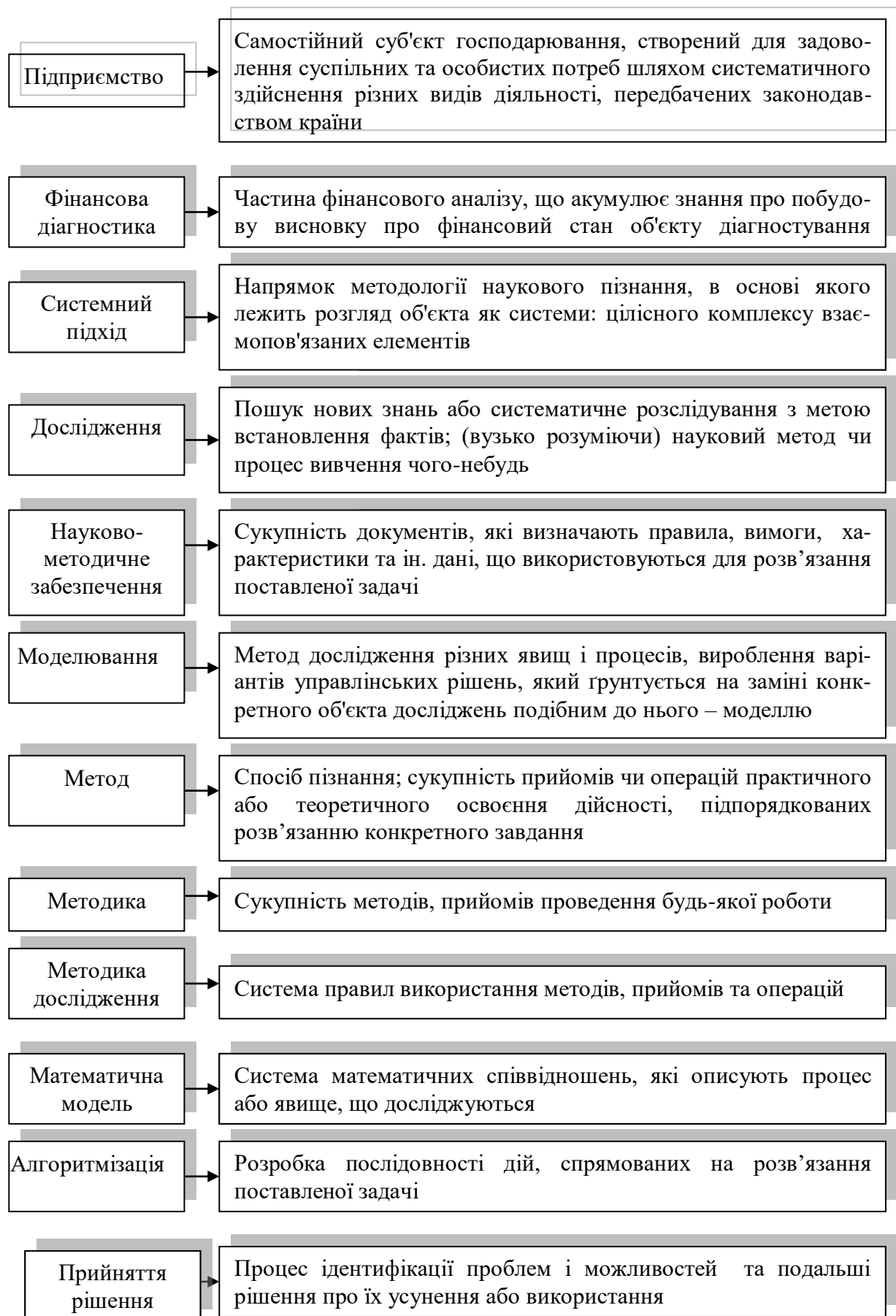

Рис. 1. Теоретична платформа дослідження (авторська розробка)

Для отримання необхідної для проведення фінансової діагностики підприємства інформації використовуються форми офіційної статистичної звітності та додатки до них. Головна вимога до інформації – корисність для користувачів, тобто щоб цю інформацію можна було використовувати для ухвалення обґрунтованих ділових рішень. До основних вимог, що пред'являються до інформації, як зазвичай, віднесено такі, як достовірність, корисність, нейтральність, зрозумілість, порівнянність, правдивість.

Процес розробки науково-методичного забезпечення моделювання процесу фінансової діагностики підприємства по суті представляє собою процес розв'язання відповідної задачі, що містить упорядкований перелік етапів, представлений на рис. 2.

Моделювання процедури діагностики будь-якого виробничого процесу підприємства потребує вибору чи побудови відповідної економіко-математичної моделі. Для розв'язання даної задачі обрані детерміновані аналітичні прикладні змішані моделі і відповідні методи детермінованого аналізу з урахуванням рекомендацій [5, 8, 13]. Математичні моделі фінансової діагностики підприємства за обраними напрямками мають такий вигляд.

1. За напрямком «аналіз динаміки структури балансу підприємства»:

$$TP_a = \frac{A_{i+1}}{A_i}; \quad TP_{A_j} = \frac{A_{j+1}}{A_{j1}}; \quad TP_{П_j} = \frac{П_{j+1}}{П_{ji}}, \quad (1)$$

де TP_a – темп росту активу (пасиву) балансу підприємства; A_i, A_{i+1} – чисельне значення активу (пасиву) балансу в i -му та $(i+1)$ -му році відповідно; TP_{A_j} – темп росту питомої ваги j -го розділу активу балансу підприємства; A_{ji}, A_{j+1} – чисельне значення питомої ваги j -го розділу активу балансу підприємства в i -му та $(i+1)$ -му році відповідно; $TP_{П_j}$ – темп росту питомої ваги j -го розділу пасиву балансу; $П_{ji}, П_{j+1}$ – чисельне значення питомої ваги j -го розділу пасиву балансу підприємства в i -му та $(i+1)$ -му році відповідно.

2. За напрямком «діагностика фінансового стану за методикою Бівера»:

$$K_B = \frac{(ЧФР - Ам)}{ПК}; \quad PA = \frac{ЧФР}{A} \times 100\%; \quad ФЛ = \frac{(ДЗ + ПЗ)}{A}; \quad КП = \frac{ОА}{ПЗ}, \quad (2)$$

де K_B – коефіцієнт Бівера; ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток (чистий прибуток); Ам – амортизація; ПК – позиковий капітал; PA – рентабельність активу балансу підприємства; А – актив балансу підприємства; ФЛ – фінансовий леверидж; ДЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення; ПЗ – поточні (короткострокові) зобов'язання і забезпечення; КП – коефіцієнт покриття; ОА – оборотні активи.

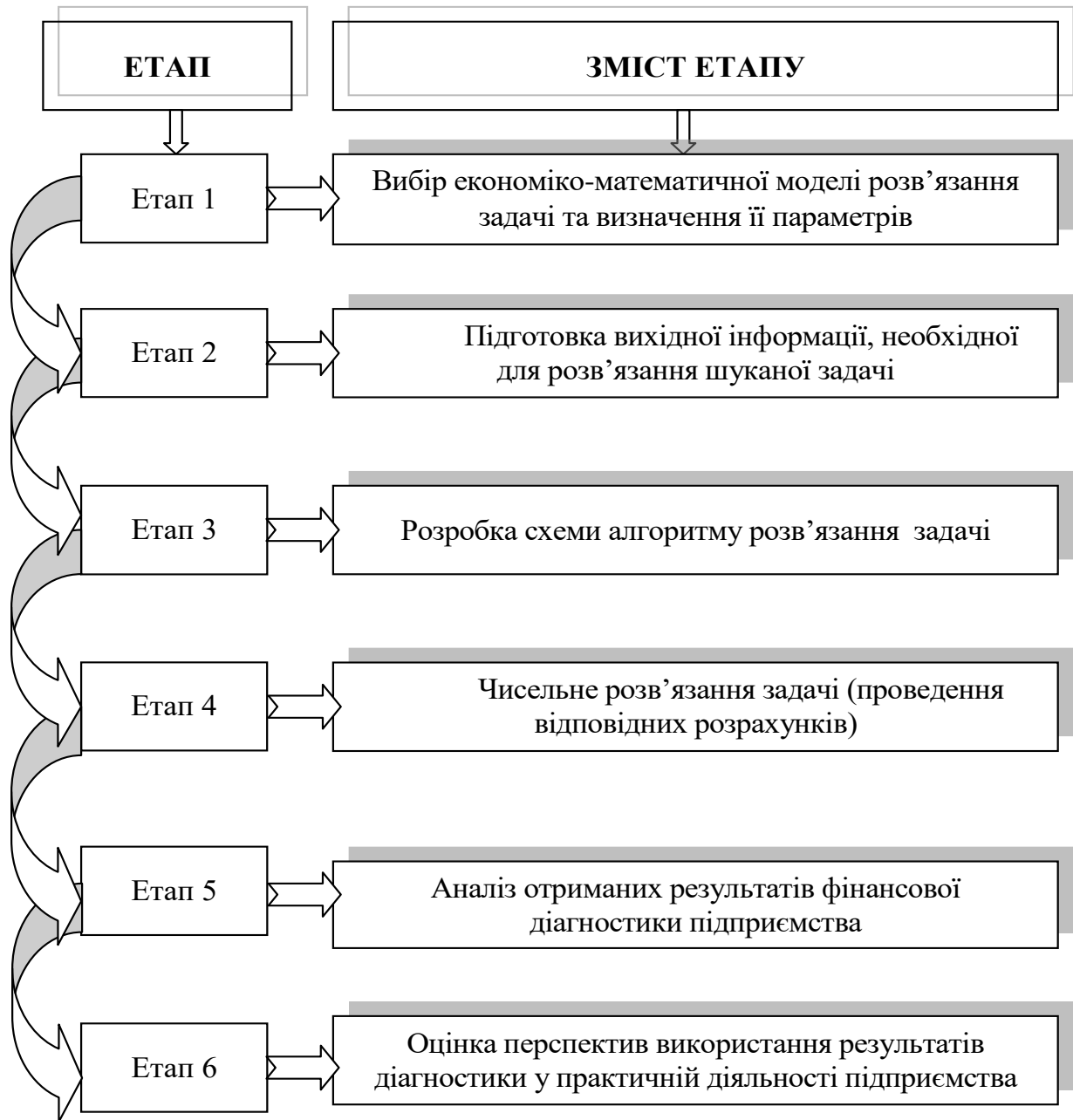

Рис. 2. Основні етапи моделювання процесу фінансової діагностики підприємства (авторська розробка)

3. За напрямком «експрес-діагностика фінансового стану підприємства (прогноз ризику банкрутства на ранніх стадіях) за R-моделлю»:

$$R = 2 \times K_{заб} + 0,1 \times K_{пл} + 0,08 \times K_i + 0,45 \times K_m + K_{рв}, \quad (3)$$

де R – рейтингове число (критерій оцінки); $K_{заб}$ – коефіцієнт забезпеченості власними коштами; $K_{пл}$ – показник поточної ліквідності; K_i –

інтенсивність обігу капіталу, що авансується; K_m – коефіцієнт менеджменту; K_{pe} – рентабельність власного капіталу.

4. За напрямком «діагностика ознак прихованого банкрутства»:

$$K_{ла} = \frac{\Gamma}{ПЗ}; \quad K_{лн} = \frac{ОА}{ПЗ}, \quad (4)$$

де $K_{ла}$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності; Γ – гроші та їх еквіваленти; $K_{лн}$ – коефіцієнт поточної ліквідності.

5. За напрямком «діагностика ознак доведення до банкрутства»:

$$K_{зза} = \frac{А}{(ДЗ + ПЗ)}; \quad K_{ззоа} = \frac{ОА}{(ДЗ + ПЗ)}; \quad ЧА = ОА - (ДЗ + ПЗ), \quad (5)$$

де $K_{зза}$ – коефіцієнт забезпечення зобов'язань підприємства його активами; $K_{ззоа}$ – коефіцієнт забезпечення зобов'язань підприємства його оборотними активами; $ЧА$ – чисті активи підприємства.

Результати діагностики структури балансу промислового підприємства м. Харкова наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Результати діагностики структури балансу підприємства

Показник	Темп зміни, %, (2016/2014 рр.)	Діагноз
1	2	3
Необоротні активи	74,80	Скорочення господарського обороту підприємства
Оборотні активи	128,68	Розширення виробництва
Валюта балансу	99,88	Скорочення господарського обороту
Показник	Питома вага, %	
Необоротні активи	40,02	Структура активів є достатньо «легкою», тобто майно підприємства є мобільним: 40,02% > 40,00%
Оборотні активи	59,98	Структура активів є достатньо «легкою»: 59,98% < 60,00%
Власний капітал	81,93	Достатньо високий рівень фінансової стійкості: 81,93% > 60,00%
Довгострокові зобов'язання	0,37	Не стійкий фінансовий стан; тимчасове погіршення фінансового стану підприємства

У табл. 2 наведені результати діагностики фінансового стану підприємства за методикою (показниками) У. Бівера.

Таблиця 2

Результати діагностики фінансового стану підприємства за показниками У. Бівера

Показник	Фактичне значення показника	Рекомендоване значення показника		
		сталий стан	до 5 років до банкрутства	за 1 рік до банкрутства
Рентабельність активів, %	-45,45	6-8	4	-22
Фінансовий леверидж	1,18	≤ 37	≤ 50	≤ 80
Коефіцієнт покриття активів чистим оборотним капіталом	0,419	0,4	≤ 0,3	0,06
Коефіцієнт покриття	0,330	≤ 3,2	≤ 2	≤ 1
Коефіцієнт Бівера	-0,036	0,40-0,45	0,17	-0,15

У табл. 3 наведені результати експрес-діагностики фінансового стану підприємства за R-моделлю.

Таблиця 3

Результати експрес-діагностики фінансового стану

Показник	Значення показника	
	фактичне	рекомендоване
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,7	≥ 1
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,2	≥ 2
Інтенсивність обігу капіталу	3,3	≥ 2,5
Коефіцієнт менеджменту	-0,2	≥ 1
Рентабельність власного капіталу	-0,6	≥ 1
Рейтингове число R=1,03		
Діагноз: фінансовий стан підприємства є задовільним, якщо $R > 1$; незадовільним – при $R < 1$		

Результати виявлення ознак прихованого банкрутства підприємства наведені у табл. 4. За результатами проведеної фінансової діагностики підприємства можна зробити висновок, що його фінансовий стан є досить нестабільним, ряд фінансових показників не відповідають рекомендованим значенням, ймовірність наступу кризового стану підприємства посилюється.

Таблиця 4

Виявлення ознак прихованого банкрутства підприємства

Показник	Значення показника		Діагноз
	фактичне	рекомендоване	
1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,019	0,20–0,35	Неефективне використання грошових коштів

1	2	3	4
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,215	1,0–1,5	Порушена структура капіталу
Коефіцієнт Бівера	-0,036	0,17 ÷ 0,40	Не бажане скорочення частки прибутку, направлено на розвиток підприємства

Результати виявлення ознак доведення до банкрутства підприємства наведено у табл. 5.

Таблиця 5

Виявлення ознак доведення підприємства до банкрутства

Показник	Значення показника		Абсолютна зміна показника, (гр.3/гр.2)	Діагноз
	2015 р.	2016 р.		
1	2	3	4	5
Коефіцієнт забезпечення зобов'язань підприємства його активами	0,73	0,55	-0,18	Погіршення чисельних значень показників за аналізований термін часу свідчить про ознаки доведення підприємства до банкрутства
Коефіцієнт забезпечення зобов'язань підприємства його оборотними активами	0,31	0,33	0,02	
Чисті активи підприємства	-866,4	-1153,10	-286,7	

Таким чином, використання на практиці розробленого науково-методичного забезпечення дозволяє аналізувати результати фінансової діагностики підприємства, які можуть мати місце за різних умов його функціонування на товарних ринках, що позитивно буде впливати на якість та темпи їх адаптації до умов VUCA-світу. У ситуації, що склалася, керівництву даного підприємства рекомендується терміново розробити відповідний комплекс заходів, направлених на покращання фінансового стану підприємства.

Перспективи подальших досліджень за обраним напрямком вбачаються у доцільності та необхідності використання теорії нечітких множин для оцінки певної сукупності фінансово-економічних показників, які використовуються у просторовому полі фінансової діагностики промислових підприємств в умовах нестабільного, невизначеного, складного сучасного зовнішнього бізнес-середовища.

Література

1. Соколова Л. В. Теоретико-методологічна платформа розробки системи адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища // Проблеми економіки. – 2016. – № 3. – С. 206–211
2. Тарасенко Н.В. Фінансовий аналіз / Н.В. Тарасенко, І. М. Вагнер. – Львів : «Новий світ», 2011. – 444 с.
3. Воронко О.С. Економічний аналіз: підручник / О.С. Воронко. – Львів: «Новий світ», 2012. – 280 с.
4. Загорна Т.О. Економічна діагностика / Т.О. Загорна: Навчальний посібник. – К.: Центр наукової літератури, 2007. – 400 с.
5. Ларка М.І. Аналіз фінансового стану підприємства як засіб підвищення ефективності його діяльності / М.І. Ларка, Г. О. Лісовські // Вісник НТУ «ХП». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – Х. : НТУ «ХП». – 2013. – № 22 (995). – С. 168–174.
6. Юсипович О.І. Фінансовий менеджмент: посібник / О.І. Юсипович, М.В. Сороківська. – Львів: «Новий світ», 2011. – 284 с.
7. Коношенкова Т. Як проаналізувати показники ліквідності та платоспроможності підприємства / Т. Коношенкова // «Податкове планування». – 2009. – № 12. – С. 23–25.
8. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності / О. Кононенко, О. Маханько. – Х.: Фактор, 2006. – 200 с.
9. Омаров Ш.А. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства / Ш.А. Омаров // Вісник МСУ, економічні науки. – 2007. – Т. X. – № 1. – С. 16–51.
10. Гребенікова О.В. Дискримінантна модель діагностики неплатоспроможності українських підприємств машинобудівної галузі / О.В. Гребенікова, К.О. Соломянова-Кирильчук // Фінанси України. – 2007. – № 12. – С. 129–137.
11. Крепкий Л.М. Экономическая диагностика предприятия. Методология, методика, организация, диагнозы и пути совершенствования / Л.М. Крепкий. – М.: ЗАЛ «Издательство «Экономика», 2006. – 215 с.
12. Верясова Г.М. Моделювання аналізу платоспроможності машинобудівних підприємств / Г.М. Верясова, О.С. Соколов, І.Г. Андреев // Український науково-теоретичний журнал. Вісник Міжнародного Слов'янського університету. – Харків, 2012. – Т. 15. – № 1. – С. 103–111.
13. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 512 с.

5.10. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТАНДАРТОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫМ ПРЕДПРИЯТИЕМ В УСЛОВИЯХ КРИЗИСА

Фролова З. В.

*к.т.н., доцент, Приазовский государственный технический университет,
г. Мариуполь*

На данном этапе развития экономики Украины особенно важным становится изучение вопросов, связанных с выходом нашей страны из кризиса. Как показывает анализ, внутри промышленных отраслей все больше усиливаются конкурентные отношения и укрепляются позиции импортных товаров, а серьезная нехватка инвестиционных ресурсов препятствуют